

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.IV.20.105/2021/4.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Czeglédy és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fodor Tímea ügyvéd)

Az alperesek:

... I. rendű

... II. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Tálosi Adrienn ügyvéd

A per tárgya:

Sajtó-helyreigazítás

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 1.Pf.20.526/2020/7.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 19.P.21.477/2020/5.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 19.050 (tizenkilencezer-ötven) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket a felperes köteles az államnak – külön felhívásra – megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű alperes által szerkesztett és a II. rendű alperes által üzemeltetett ... internetes oldalon 2020. április 16-án cikk jelent meg „Hatalmas a felháborodás

Erzsébetvárosban, miután a járvány közepén ... kötött szerződést” címmel. Ennek felvezetőjében az szerepel, hogy komoly közfelháborodást okozott a VII. kerületben, hogy a veszélyhelyzet ideje alatt ... újabb megbízási szerződést kötött a párt (...) holdudvarához tartozó ... ügyvédi irodájával: a kerületi ... politikusok és a civilek egyaránt elítélik a ...-s polgármester önkényes döntését, még aláírásgyűjtés is indult ellene. A cikkben többek mellett ..., a választókerület ... parlamenti képviselője is nyilatkozott. Ő felháborítónak tartotta, hogy egészségügyi veszélyhelyzet idején ... az volt az első döntése, hogy egy nagyjértékű, 30.000.000 forintos megbízást adott egy ...-közeli ügyvédnek. Arra a kérdésre, hogy a ...-s polgármester miért ragaszkodik ennyire ..., az interjúalany azt válaszolta, hogy azért, mert „...egy pártkatona”; „... (a kerület...-s parlamenti képviselője – szerk.) keresztül kapja a ...-család utasításait”. A felperes Budapest VII. kerületének...-s színeiben megválasztott polgármestere. A felperes helyreigazítási kérelme 2020. május 5-én érkezett meg az I. rendű alpereshez, amely a kérelmet nem teljesítette.

A felperes keresete és az alperesek ellenkérelme

[2] A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest helyreigazító közlemény közzétételére a sérelmezett médiatartalomhoz hasonló módon és terjedelemben, közvetlen, vagy közvetett kommentár nélkül 5 napon belül az ... honlapon. A megjelentetni kért helyreigazító közlemény szövege a következő volt: „2020. április 16-án az ... online felületünkön közzétett „Hatalmas a felháborodás Erzsébetvárosban, miután a járvány közepén ... kötött szerződést” című online cikkünkben valótlanul híreszteltük, hogy ..., a kerület ...-s parlamenti képviselőjén keresztül kapja a ...-család utasításait”. Álláspontja szerint a sérelmezett kitétel valótlan tényállítás, amely bizonyítási teszt alá vethető, amelynek során eldönthető, hogy ... bármilyen utasítást közvetített-e a felperesnek a ...-családtól. A sajtószerv felelősségét nem érinti az a körülmény, hogy más közlését vette át, mivel a valótlan tény híresztelése is alapot ad sajtó-helyreigazítás elrendelésére.

[3] Az alperesek jogalap hiányában a kereset elutasítását kérték, hivatkozva az Alaptörvény IX. cikkére, valamint a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) 10. §-ára. Védekezésük szerint ... szavait idézték, a sérelmezett közlés valós tényállítás, amely kapcsán sajtó-helyreigazításnak nincs helye. Előadták azt is, hogy egy politikai vita tekintetében született véleménynyilvánításról van szó, a vitában pedig felfokozott vélekedéseknek is helye van.

Az első- és másodfokú ítélet

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 5 napon belül az általa szerkesztett ... internetes oldalon a címlapon 24 óráig tegye közzé: „Helyreigazítás: ... valótlanságokat híreszteltünk”, és ezen címre kattintással az eredeti cikk elérhető; a cikk címe alatt, az ún. lead felett a cikk elérhetőségéig, de legalább 30 napig kommentár nélkül közölje a következő közleményt: „A 2020. április 16. napján az ... online felületünkön közzétett „Hatalmas a felháborodás Erzsébetvárosban, miután a járvány közepén ... kötött szerződést” című online cikkünkben valótlanul híreszteltük, hogy, a kerület ...-s parlamenti képviselőjén keresztül kapja a ...-család utasításait”. A II. rendű alperest a felperes javára perköltség, az állam részére pedig kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

[5] Az elsőfokú bíróság a sérelmezett közlést tényállításnak minősítette és arra a megállapításra jutott, hogy a sajtószerv nem adott elő olyan való tényeket, amely alapján a közlés következtetésnek, véleménynyilvánításnak lenne minősíthető. Értékelése szerint a közlés alávethető bizonyíthatósági tesztnek, az alperes a közlés valóságát nem bizonyította, a perbeli közlés nem része a politikai közbeszédnek. Ezért az alperest az Smtv. 12. §-a alapján helyreigazítás közzétételére kötelezte.

[6] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. Mellőzte a II. rendű alperes perköltség viselésére és illeték fizetésére kötelező rendelkezést. Kötelezte a felperest, hogy fizessen a II. rendű alperesnek másodfokú perköltséget, továbbá az államnak térítse meg a le nem rótt kereseti és fellebbezési illetéket.

[7] Megállapítása szerint az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a releváns jogszabályokat teljes körűen ismertette, de a levont jogi következtetéseivel nem értett egyet. Azt vizsgálta, hogy az átlagos olvasó értelmezése alapján a cikk sérelmezett részlete az egész írásra figyelemmel tekinthető-e tényállításnak, vagy értékítéletnek minősül. Értékelési szempontként rögzítette, hogy a felperes politikus, a cikk témája közérdekű ügy, így a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-a értelmében a közügyek szabad megvitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő jogainak védelmét a szükséges és arányos mértékben korlátozhatja.

[8] Az összes körülmény mérlegelésével azt állapította meg, hogy a helyreigazítani kért közlés az elsőfokú bíróság megállapításával szemben nem tényállítás, hanem értékítélet. Részletesen elemezte az Alkotmánybíróság több határozatát abból a szempontból, hogy miként határolja el a tényállítást a véleménynyilvánítástól [36/1994. (VI.24.) AB határozat, 7/2014. (III.7.) AB határozat, 13/2014. (IV.18.) AB határozat és 34/2017. (XII.11.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság újabb gyakorlatából kiemelte azt, hogy bár az értékítéletekhez képest eltérő mércék alapján ítélandók meg, a tényállítások is – valósak és valótlanak egyaránt – a szólásszabadság hatálya alá tartoznak és rájuk is vonatkoznak a közügyek vitájának fokozott védelme melletti érvek. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik [7/2014. (III.7.) AB határozat indokolás [49], [50] bekezdése].

[9] A cikk tartalmát elemezve, értékelése szerint a cikk alapvetően azzal foglalkozik, hogy a felperes, mint Erzsébetváros polgármestere megbízási szerződést kötött ... ügyvédi irodájával. Ebben az ügyben szólaltatott meg több politikust, köztük ..., a választókerület fideszes parlamenti képviselőjét, akitől a helyreigazítani kért közlés származott. Ez a közlés nem tényállítás, hanem politikai tartalmú értékítélet, ehhez képest bizonyítási tesztnek nem vethető alá. A kérdéses közlés ténylegesen a cikkben szereplő kritikai megállapításhoz kapcsolódik, amely a felperest „pártkatonának” nevezi. Ez a kifejezés tartalma szerint azt jelenti, hogy nincs önálló akarata, illetve tevékenysége mások utasításainak végrehajtásában fejeződik ki. A kérdéses megfogalmazás ezért a felperest kerületi polgármesteri minőségében érintő kritika, amely a közvélekedés tolmácsolójaként visszásnak tartja az ügyvédi irodával való szerződéskötést, annak idejét és módját. A megszólaltatott fideszes képviselőtől idézett szöveg a fennálló körülmények ellenére cselekvő ...-s polgármester tetteinek politikai meghatározottságát, önállótlanosságát érő kritika. Idézte az Alkotmánybíróság 13/2014. (IV.18.) AB határozatának indokolását, amely a sajtót elsősorban a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához tartozó fórumként írja le, amelynek kulcsszerepe van abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők vállalkozói. A sajtóban kifejtett vélemények alapján alkothatnak szabadon véleményt a polgárok a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájuk hatékonyságáról és minőségéről [Indokolás [25] bekezdés]. A felperesre vonatkozó értékítélet, vélemény lehet túlzó, vagy a közvélekedéstől eltérő, de mindaddig véleménynyilvánításként védendő, amíg nem gyalázkodó, megalázó, erre pedig maga a felperes sem hivatkozott.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[10] A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetnek való helyt adást kért. Megsértett jogszabályként a Ptk. 2:44. §-át és az Smtv. 12. §-át jelölte meg. A felperes álláspontja szerint tévedett a másodfokú bíróság, amikor a sérelmezett közlést véleménynek tekintette. Nincsenek olyan való tények, amelyek a perben igazolásra kerültek volna és amelyek alapján a sérelmezett közlés véleményként kifejezhetővé vált volna. A felperes és ... országgyűlési képviselő ugyan egyaránt a ... elnevezésű párt tagjai, miként a ...-család ismert tagjai, ... és ... is, de ... és a felperes nem felettesei egymásnak, és az sem valós, hogy kettejük közül csak ... állhat kapcsolatban ..., vagyis a perbeli közlésnek nincsenek ténybeli alapjai. A felperest polgármesteri tevékenysége körében senki nem utasítja, a nyilatkozó közlése minden ténybeli alapot nélkülöző, légből kapott közlés. A valóságban nem létezett a másodfokú bíróság által vélelmezett politikai közbeszéd, illetve politikai vita sem, a kifogásolt közlésnek nem volt semmilyen előzménye, olyan önkényes közlésről van szó, amely jogi védelmet nem kaphat.

[11] Az alperesek a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérték annak helyes indokai alapján. Utaltak arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata egyre inkább tágitja a politikai, közéleti szereplők véleménynyilvánításokkal szembeni tűrési kötelezettségének határait, a politikai viták körében megfogalmazott tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznap értelemben vett automatikus alkalmazásával. A vitatott kijelentés értékelését arra is figyelemmel kell elvégezni, hogy a kijelentés milyen valódi jelentést hordoz a választópolgárok számára. Ezzel összefüggésben a per tárgyát képező kitétel egyértelműen véleménynek minősül, amely helyreigazítás alapjául nem szolgálhat.

A Kúria döntése és annak indokai

[12] A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint alaptalan.

[13] A felülvizsgálati eljárásban abban a kérdésben kell dönten, hogy a másodfokú bíróság jogszabályt sértett-e akkor, amikor a vitatott kitélt véleménnyként értékelve a sajtó-helyreigazítás iránti keresetet elutasította.

[14] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A (2) bekezdés értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét, biztosítja a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit. Az Smtv. 4. § (1) bekezdése értelmében Magyarország elismeri és védi a sajtó szabadságát és sokszínűségét. A (3) bekezdés értelmében a sajtószabadság gyakorlása nem valósíthat meg bűncselekményt, vagy bűncselekmény elkövetésére való felhívást, nem sértheti a közérkölcst, valamint nem járhat mások személyiségi jogainak sérelmével. Az Smtv. 10. § értelmében mindenkinek joga van arra, hogy megfelelően tájékoztassák a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. Az Smtv. 12. § (1) bekezdése szerint, ha valakiről bármely médiatartalomban valótlán tény állítanak, híresztelnek, vagy vele kapcsolatban való tényeket hamis színben tüntetnek fel, követelheti olyan helyreigazító közlemény közzétételét, amelyből kitűnik, hogy a közlés mely tényállítása valótlán, illetve megalapozatlan, mely tényeket tüntet fel hamis színben és ehhez képest melyek a való tények.

[15] A felperes Budapest VII. kerületének (Erzsébetváros) polgármestereként egyértelműen politikai közszereplőnek minősül. A Ptk. 2:44. § értelmében a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja. Ezen rendelkezés értelmezésül szolgál az Alkotmánybíróság 7/2014. (III.7.) AB határozata. Ebben az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy a közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik egyrészt az

egyéni önkifejezés szabadsága, másrészt pedig a demokratikus közvélemény és akaratképzés közösségi szempontja alapján, éppen a sokszínű társadalmi és politikai nézetek szabad kifejezése minősül a legmeghatározóbb követelménynek. A közéleti szereplőkre vonatkozó beszéd a politikai véleménynyilvánítás központi alkotóeleme. A közügyek megvitatásának lényegi részét jelentik a közügyek alkotóinak tevékenységét, nézeteit, hitelességét érintő megnyilvánulások. A vélemény-nyilvánítási szabadság az értékítéletet kifejező, az egyén személyes meggyőződését közlő megnyilvánulásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál mindazonáltal indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között. Míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. Egyfelől a demokratikus jogállam intézményeinek és a demokratikus közéletet hivatásszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, valamint a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme. Másfelől a tények közlése tipikusan a vélemények alapja [Indokolás 48-50 pont].

[16] A jelen esetben a másodfokú bíróság az eset összes körülményeit megfelelően értékelte, amikor arra a következtetésre jutott, hogy az alperes cikke alapvetően a felperes tevékenységére vonatkozó politikai véleménynyilvánítást tartalmazott azzal kapcsolatban, hogy a felperes önkormányzati vezetőként egy konkrét ügyvédi megbízási szerződés megkötése mellett döntött. Nem volt vitatott, hogy a cikk egy másik politikus (...) nyilatkozatát szöveghűen közölte (híresztelte). Az Alkotmánybíróság 34/2017. (XII.11.) AB határozatának indokolása rögzíti, hogy a mások állításait közlő sajtó felelősségének korlátozottsága kiváltképp fennáll akkor, amikor a média a közéleti vita frontvonalában tevékenykedő politikusok kijelentéseit terjesztik. Ebben az esetben ugyanis nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy az ő esetükben a személyüket ért bírálatot és minősítést a társadalmi nyilvánosság eleve másként, a demokratikus vita szükségszerű részeként, jellemzően a különböző politikai érdekek mentén értelmezendő megnyilvánulásként kezeli [Indokolás 45. pont].

[17] A Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalása értelmében a kifogásolt sajtóközleményt a maga egészében kell értékelni. A kifogásolt közléseket, kifejezéseket nem formális megjelenésük, hanem valós tartalmuk szerint kell megítélni. A közlemény összetartozó részeit összefüggésükben kell értékelni és tekintettel kell lenni a társadalmilag kialakult közfelfogásra is. A jogosult személynek megítélése szempontjából közömbös részletek, pontatlanságok, lényegtelen tévedések nem adnak alapot helyreigazítás elrendelésére. Véleménynyilvánítás, értékelés, bírálat, valamint a társadalmi, gazdasági, politikai és tudományos vita önmagában ugyancsak nem lehet helyreigazítás alapja.

[18] A jelen esetben nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság akkor, amikor az alperes által közvetített (híresztelt) politikai nyilatkozatot tartalma alapján véleménynyilvánításként értékelte, amelynek lényegi tartalmaként azt rögzítette, hogy a felperes a politikai döntéseiben nem önálló, helyette az érdemi döntéseket saját politikai közösségének (pártjának) a vezetői hozzák, akik a felperest akár közvetlenül, akár közvetítők útján irányítják. A politikai vitákban nem szokatlan, hogy az abban résztvevő felek jelképes kifejezésekkel élnek, az ilyen kifejezéseket a befogadók, az olvasók az értéküknek megfelelően tudják kezelni.

[19] Összességében helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy a kérdéses kitétel politikai véleménynyilvánítást tartalmaz, így az sajtó-helyreigazítás tárgyát nem képezheti. A vélemény tartalmának értékelése a korábbiak szerint nem a bíróság feladata.

[20] Mindezekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Alkalmazott jogszabályok és joggyakorlat

Ptk. 2:44. §, 2010. évi CIV. törvény 10. § és 12. § (1) bekezdése, PK 12. számú állásfoglalás

Záró rendelkezés

[21] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes felperest kötelezte az alperes jogi képviselőjével felmerült felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíjból áll. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket – amelynek mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra – pervesztes felperes köteles az államnak megtéríteni a Pp. 101-102. §-ai alapján.

[22] A Kúria a felperes felülvizsgálati kérelmét a Pp. 405. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 376. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2021. március 10.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró

A kiadmány

hitelül:

S.K.

bírósági ügyintéző